

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-645-4-51>

**REGARDING ADMINISTRATIVE AND LEGAL LIABILITY
FOR VIOLATIONS OF STUDENTS' RIGHTS
IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

**ЩОДО АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ СТУДЕНТІВ У НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ**

**Zinukhova Viktoriia
Mykhailivna**

*Ph.D., Teacher of the Department Civil,
Administrative and Financial Law
Institute of Economics and Law
Classic Private University
Zaporizhzhya, Ukraine*

**Зінухова Вікторія
Михайлівна**

*кандидат юридичних наук,
викладач кафедри цивільного,
адміністративного та фінансового
права
Інститут економіки та права
Класичного приватного
університету
м. Запоріжжя, Україна*

Підкреслимо, що забезпечення прав студентів є невід'ємною складовою частиною правової системи будь-якої демократичної держави. Студентам, як учасникам освітнього процесу, гарантується низка прав, що забезпечують їхні можливості для навчання, розвитку та реалізації професійного потенціалу. Проте, нажаль, порушення цих прав у навчальних закладах не є рідкісним явищем. Відтак, питання адміністративно-правової відповідальності за порушення прав студентів набуває важливості, адже це дозволяє створити ефективний механізм захисту прав осіб у сфері освіти.

Студенти мають низку прав, що гарантуються Конституцією України, іншими законодавчими актами, а також міжнародними угодами, учасницею яких є Україна. Зокрема, серед основних прав студентів можна виділити: право на освіту (ст. 53 Конституції України), яке забезпечує доступ до навчання, незалежно від соціального, економічного чи політичного статусу; право на рівні умови для здобуття освіти, що включає забезпечення студентам рівних можливостей в отриманні навчальних послуг, не залежно від їхнього походження, фінансового стану, національної чи релігійної приналежності; право на захист від дискримінації, що включає заборону на застосування будь-якої форми дискримінації за статтю, віком, фізичними можливостями

тощо; право на самовизначення та участь у студентському самоврядуванні тощо [1–2].

Попри існуючі правові норми, порушення прав студентів у навчальних закладах все ж мають місце: недотримання прав на рівність умов навчання. Це може включати випадки, коли навчальний заклад не надає рівних можливостей для всіх студентів, не забезпечує необхідні умови для осіб з інвалідністю або для студентів з обмеженими можливостями; дискримінація за ознакою статі, національності, релігійних переконань тощо. Така дискримінація порушує права студентів на рівність перед законом та в навчальному процесі; порушення прав на захист від неправомірних дій викладачів чи адміністрації. Включає випадки зловживання владою, вимагання хабарів, порушення академічних прав студентів; порушення прав на доступ до інформації. Студенти часто стикаються з обмеженням доступу до необхідної навчальної документації, що порушує їх право на повне інформування про навчальний процес [4].

Взагалі, адміністративно-правова відповідальність є важливим інструментом забезпечення прав студентів. В Україні за порушення прав студентів передбачені різні види адміністративних санкцій. Адміністративна відповідальність може застосовуватись до посадових осіб навчальних закладів, працівників державних органів, що здійснюють контроль за освітньою діяльністю, а також до самих навчальних закладів. Згідно до адміністративного законодавства України, можливі такі санкції: штрафи (як найбільш поширена форма адміністративного покарання, що застосовується до посадових осіб навчальних закладів за порушення прав студентів); попередження (санкція, що може бути застосована до адміністрації навчального закладу у разі порушення прав студентів, якщо порушення не є систематичним) та тимчасове припинення ліцензії на здійснення освітньої діяльності. В найбільш серйозних випадках (коли порушення прав студентів носить системний характер і є грубим), можна застосувати тимчасове припинення ліцензії навчального закладу [3].

Потрібно зазначити, що застосування адміністративних санкцій щодо порушень прав студентів має бути ретельно врегульовано. Важливим аспектом є ефективне здійснення контролю за дотриманням законодавства в освітній сфері. Одним із основних органів, який здійснює контроль за дотриманням прав студентів, є Державна служба якості освіти України. Вона здійснює перевірки освітніх установ, надає консультації щодо прав студентів та може застосовувати санкції до навчальних закладів. Також важливою складовою є впровадження процедур захисту прав студентів. Це можуть бути органи студентського самоврядування, омбудсмени та громадські організації, що

займаються захистом прав людини в сфері освіти. Розвиток адміністративно-правової відповідальності за порушення прав студентів потребує постійного вдосконалення. У зв'язку з цим важливими напрямками є: розширення механізмів адміністративного контролю за діяльністю навчальних закладів; вдосконалення законодавства щодо захисту прав студентів, зокрема в частині боротьби з дискримінацією та порушенням академічних стандартів та підвищення ефективності роботи органів, що здійснюють контроль за дотриманням прав студентів, зокрема через застосування новітніх цифрових технологій для моніторингу освітнього процесу тощо. Адміністративно-правова відповідальність за порушення прав студентів є важливим елементом правового механізму, що сприяє дотриманню прав студентів у навчальних закладах. Проблеми, пов'язані з порушенням прав студентів, потребують не лише адміністративних санкцій, але й постійного вдосконалення контролю та підтримки прав студентів. Тому необхідно забезпечити ефективний механізм захисту прав студентів шляхом удосконалення правової бази та застосування ефективних адміністративних процедур.

Література:

1. Красняков Є. Міжнародні нормативно-правові акти про освіту та їхній вплив на формування державної політики в галузі освіти України. *Комітет з питань освіти, науки та інновацій. Рада. Верховна Рада України*. URL: https://kno.rada.gov.ua/news/Publikatsiji/VI_skl/73183.html
2. Права та обов'язки студента. *Факультет дошкільної та спеціальної освіти*. URL: <https://fdo.udpu.edu.ua/prava-ta-obovyazky-studenta/>
3. Устименко Є. В. Санкції за адміністративним правом України : дис. кан. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2016. 187 с. URL : <https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/96142aa5-c033-40b0-9b77-eaa4b9a872ab/content>
4. "Я студент": куди звертатися, якщо порушують мої права? *Портал ГУРТ – доступ до актуальних можливостей*. URL: <https://www.gurt.org.ua/news/informator/57949/>